

Tongerlo 2 te Maasbree

Notitie waardenindicatie

19-03-2014

Res nova Monumenten 2014

www.resnovamonumenten.nl

1 Inleiding

1.1 Opmaat

De opdrachtgever, dhr H. Smets heeft Res nova Monumenten gevraagd een waardenindicatie uit te voeren naar het pand.

Tongerlo 2 is een boerderij uit 1924, die is gelegen in het open agrarisch gebied ten noordwesten van Maasbree. De boerderij heeft geen status als rijks- of gemeentelijk monument.

De opdrachtgever heeft de boerderij te koop staan, waarbij het voorhuis en de schuur als twee aparte kavels worden verkocht. Het voorhuis is inmiddels verkocht. Om de schuur als aparte woning (herbestemming) te verkopen, is het noodzakelijk dat Tongerlo 2 wordt opgesplitst in twee wooneenheden. Het vigerende beleid biedt hiervoor ruimte. Van belang hierbij is dat wordt aangetoond dat het pand als cultuurhistorisch waardevol object kan worden aangeduid.

Onderhavige rapportage dient als onafhankelijke onderbouwing om vast te stellen of Tongerlo 2 kan worden gekenmerkt als een cultuurhistorisch waardevol object.

1.2 Productie en regie

Dit rapport is van de hand van drs Don Rackham. Het is collegiaal getoetst door drs Margreeth Bangert.

Op 6 maart 2014 heeft een opname ter plaatse plaatsgevonden.

2 Ligging en omschrijving

2.1 Ligging

Tongerlo 2 is gelegen ten noordwesten van de kern van Maasbree. Even ten noorden van de locatie loopt de A67. Dit gebied wordt momenteel gekenmerkt door een agrarisch open landschap met veelal grootschalige percelen en hier en daar enkele aan elkaar gelegen grotere kavels bos. Binnen de huidige verschijningsvorm (vermoedelijk als gevolg van de naoorlogse ruilverkaveling) is een groot aantal relictten van een kleinschaliger, oudere ontginningsgeschiedenis behouden.

Deze geschiedenis kan aan de hand van enkele historische kaarten inzichtelijk worden gemaakt.

Kadastrale minuutkaart 1811-1832 — Uit de kadastrale minuutkaart die in de periode 1811-1832 is opgesteld, blijkt dat het gebied rond Tongerlo al in het begin van de negentiende eeuw was ontgonnen. Het landschap kenmerkt zich op deze kaart door de meanderende belijningen van de straten en grotere kavels en de kleinschaligheid van de percelen, die qua vorm en oriëntatie zijn aangepast aan het reliëf in het gebied. Tongerlo vormt het hart van deze ontginning.

Afb. 1 Kadastrale minuutkaart, 1811-1832. De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer.

Langs de in een licht bochtig verloop van oost naar west lopende weg, liggen zes boerderijen bij elkaar. Er is sprake van een klein ontginningsgehucht. De structuur van de verkaveling, met name blokverkaveling en ondiepe strokenverkaveling, doet vermoeden dat we hier met een zeer oude ontginning van doen hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de lintbebouwing langs de Korte

Tongerlo 2 te Maasbree

waardenindicatie

19-maart-2014

Heide, iets ten zuidoosten van Tongerlo. Hier zien we juist strokenverkaveling en boerderijen die op grotere afstand van elkaar zijn gelegen. Deze ontginning is jonger dan de ontginning rond Tongerlo.

Afb. 2 Projectie van de kadastrale minuutkaart op een recente luchtfoto: op veel punten komen beide situaties overeen (kavelgrenzen en infrastructuur) De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer.

De ouderdom van de ontginningen van Tongerlo blijkt wel uit de bronnen, waarin Tongerlo al in 1425 bij naam wordt genoemd.¹

Hoewel de kleinschalige verkaveling nagenoeg volledig is verdwenen is de hoofdropzet tot de dag van vandaag nog wel grotendeels aanwezig. Dit geldt zowel voor perceelgrenzen als infrastructuur. Aangezien deze twee ruimtelijke elementen vaak de oudste onderdelen vormen van ons cultuurlandschap, is de afleesbaarheid van deze elementen zeer waardevol.

Binnen deze ontginning vormde de bebouwing aan Tongerlo de kern. Vanuit deze straat werd het gebied landbouwruij gemaakt. Hoewel Tongerlo 2 zelf pas later tot stand is gekomen, is de cultuurhistorische waarde van de straat binnen de ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied als geheel hoog.

¹ Renes, J., *Landschappen van Maas en Peel*, Leeuwarden 1999, p.234.

Tongerlo 2 te Maasbree

waardenindicatie

19-maart-2014

Afb. 3 Detail van de kadastrale minuutkaart. De locatie waar in 1924 Tongerlo 2 wordt gebouwd ligt nog braak. Aan Tongerlo is sprake van een ten minste 250 jaar oude woonkern.

Kadastrale veldminuut 1830-1850 — Op de kadastrale veldminuut van 1830-1850 is het gebied rondom Tongerlo nog beter zichtbaar. Deze topografische kaart geeft inzicht in de landschappelijke samenstelling. Hierop zien we hoe Tongerlo is gelegen in het landschap. Meteen ten noorden ligt een hoger gelegen akkerlandschap. De noordelijke grens van deze glooiing in het landschap is nog steeds aan de ronde begrenzing van het betreffende perceel herkenbaar. Ten zuiden van de straat loopt aan weerszijde van de beek een strook weideland. Dit lager

Afb. 4 Detail van de kadastrale veldminuut, 1830-1850. De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer.

gelegen, drassige landschap mondt uit op het Aschbroek (die als structuur nog steeds in herkenbaar is).

Ten westen en oosten wordt deze agrarische zone begrensd door vennen en broeken: Bultenbroek ten westen en de Kleine heide met Irselt (naam moeilijk leesbaar) vennen. Deze plattegrond laat tevens duidelijk zien dat er sprake was van een kampenlandschap, waarbij ieder perceel is omgrensd door een rij bomen of houtwal. Verder lijkt op deze plattegrond al een volume op de kavel te staan.

Tongerlo 2 te Maasbree

waardenindicatie

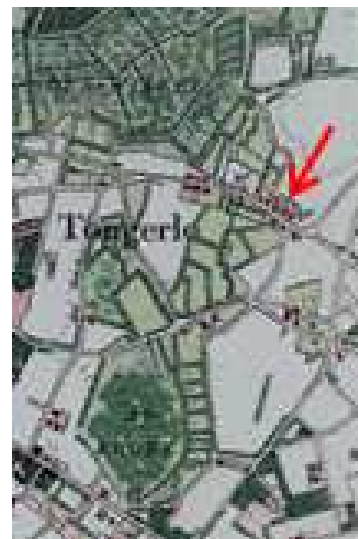
19-maart-2014

Afb. 5 Detail van de kadastrale veldminuut, 1830-1850. De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer.

Dhr. Smets weet uit de overlevering te vertellen dat er vóór de bouw van de huidige boerderij een boerderij meteen ten westen van het huidige gebouw stond en dat bij de nieuwbouw in 1924 delen van het oudere volume zijn hergebruikt.

Topografische kaarten — In de loop van de negentiende eeuw wordt het gebied verder gecultiveerd. Steeds meer heide en broekgebied wordt ontgonnen als bouwland. De topografische kaarten uit 1895 en 1926 laten deze ontwikkeling fraai zien. Ze tonen tevens hoe met name de weiden door bomenrijen zijn omzoomd. Het kavel waarop Tongerlo 2 is gebouwd (en een voorganger heeft

Afb. 6 Detail van de topografisch militaire kaart van 1895. De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer.

Afb. 7 Detail van de topografisch militaire kaart van 1926. De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer. Hoewel gebouwd in 1924, is op deze kaart het oude volume nog zichtbaar. Dit kan het gevolg zijn van het verschil tussen de opname en uitgave van de kaart.

gestaan), ligt recht tegenover een weg die door het veld in zuidelijke richting loopt. Deze weg is tegenwoordig niet meer aanwezig of herkenbaar.

Tongerlo 2 te Maasbree

waardenindicatie

19-maart-2014

Hoewel gebouwd in 1924, verschijnt Tongerlo 2 pas voor het eerst op de topografische kaart van 1936. Het ontbreken op de kaart van 1926 is vermoedelijk het gevolg van de periode die tussen het optekenen van de kaart en de daadwerkelijke uitgave is gelegen.

In de tweede helft van de twintigste eeuw verandert de kleinschaligheid van dit gebied geleidelijk door samenvoeging van kavels. De hoofdstructuur blijft echter grotendeels aanwezig en vormt een belangrijk relict. Ook de bebouwing aan Tongerlo wijzigt in de tweede helft van de vorige eeuw. Historische boerderijen worden afgebroken of verbouwd tot woonhuis. Daarnaast worden binnen de historische structuur nieuwe woningen toegevoegd.

Bebouwing aan Tongerlo — Binnen het areaal aan bebouwing aan Tongerlo bevindt zich een aantal boerderijen. Deze zijn in de huidige verschijningsvorm alle aan het begin van de twintigste eeuw te dateren. Sommige zullen echter een oudere kern hebben. Deze boerderijen vormen een belangrijke herinnering aan de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Als zodanig is het van belang dat dergelijke panden (en hun kenmerkende verschijningsvorm) met een agrarische karakteristiek worden behouden, zodat ook in de toekomst inzichtelijk blijft dat hier sprake is van een cultuurlandschap dat al enkele eeuwen teruggaat.

Afb. 8 Volumes met een agrarische karakteristiek aan Tongerlo (rechtsboven Tongerlo 2).

Tongerlo 2 te Maasbree

waardenindicatie

19-maart-2014

De cultuurhistorische opbouw van dit landschap wordt, zoals hierboven kort omschreven, ook onderstreept in de literatuur. In het gerenommeerde boek over het Limburgse cultuurlandschap van J. Renes, *Landschappen van Maas en Peel*, wordt in het bijgevoegde kaartmateriaal de ouderdom van de aanwezige historische elementen in het landschap aangeduid.

Hierop zien we dat er zowel kavelgrenzen als wegen aanwezig zijn die ouder zijn dan 1806 en dat er in 1806-1840 al sprake was van een cultuurlandschap. De verkaveling direct aan Tongerlo wordt aangeduid als gebied met een 'sedert 1830 matig veranderd verkavelingspatroon'. Nabij Tongerlo bevinden zich bovendien enkeerdgronden. Dergelijke door de mens gecreëerde rijke gronden zijn ontstaan door eeuwenlange ophoping van potstalmest, huisafval en bosstrooisel en waren in gebruik als bouwland. Er wordt ter plekke van Tongerlo gesproken over een kampenlandschap (andere kaart in het werk van Renes). Al deze aanwezige aspecten en elementen zijn een duidelijke aanwijzing dat we hier te maken hebben met een eeuwenoud, cultuurhistorisch waardevol gebied.

Afb. 9 Plattegrond uit het werk van J. Renes: uitsnede van het gebied rond Tongerlo. De rode pijl geeft de locatie van Tongerlo 2 weer.

	Weg, ouder dan 1806
	Weg uit de periode 1806-1890
	Oude akkergrens, herkenbaar als perceelsgrens of weg
	Oude akkergrens, herkenbaar als steilrand
	Gebied met sedert 1830 matig gewijzigd verkavelingspatroon
	Al in 1806-1840 aanwezig cultuurlandschap
	Enkeerdgronden

2.2 Beschrijving

Algemeen — Tongerlo 2 is in 1924 gebouwd ter vervanging van een boerderij die meteen ten westen hiervan was gelegen. De boerderij is gebouwd als een langsgewelboerderij, met in de zijgevel een poort onder rondboog en in de achtergevel een schuifpoort. Typologisch en esthetisch is de boerderij kenmerkend voor de periode waarin deze is gebouwd.

Het gebouw is in hoofdopzet identiek voor de periode waarin deze is gebouwd. Het enige grote verschil, is dat een tweede bandeur in de zijgevel is vervangen door twee betonnen stalvensters en dat ter vervanging van deze poort een schuifpoort in de westelijke kopgevel is geplaatst. Deze wijziging zal vermoedelijk kort vóór of kort na de Tweede Wereldoorlog hebben plaatsgevonden.

Aangezien de wijzigingen zorgvuldig zijn doorgevoerd (nauwelijks bouwsporen zichtbaar) en omdat historische elementen als schuifpoorten en betonramen als onderdeel van de materialisatie en verschijningsvorm van de wederopbouwarchitectuur steeds meer op hun eigen merites worden gewaardeerd, hebben deze aanpassingen geen nadelig gevolgen voor de architectuurhistorische waarden van het pand.

In 1985 heeft de huidige eigenaar werkzaamheden aan het pand verricht waarbij de kap is vervangen (met behoud van oorspronkelijke moerbalken en muldenpannen), evenals de

vensters in de woning. De huidige vensters zijn in opzet identiek aan de oorspronkelijke exemplaren.

Korte beschrijving — Tongerlo 2 heeft een rechthoekige plattegrond met aan de noordzijde ter breedte van de schuur een aanbouw onder lessenaardak. Deze aanbouw is authentiek maar op een gegeven moment ietwat aangepast (afwijkend metselverband onder de dakrand aan de achterzijde). Het pand is opgetrokken in in kruisverband gemetselde baksteen en onder de dakrand voorzien van een voor die tijd karakteristieke tandlijst. Er is een omgaande cementplint, voorzien van schijnvoegen. De gevelankers aan de *Schauseiten* zijn uitgevoerd als decoratieve gietijzeren sierankers. De overige ankers zijn eenvoudige staafankers.

De vensterpartijen in zowel woonhuis als schuur zijn onder een segmentboog geplaatst. Deze strekse boog wordt aan de bovenzijde afgesloten door een rollaag. Aan de achterzijde van de woning vormen de nog aanwezige vensters van de opkamer met ondergelegen kelder een belangrijke herinnering aan een voor dergelijke boerderijen karakteristiek element. De betonvensters met ventilatiestrook aan de straatzijde zijn geplaatst onder een rollaag en zijn kenmerkend voor de wederopbouwperiode. De aanwezigheid van een voormalige poort op de locatie van de twee linker vensters is nog herkenbaar aan de ietwat afwijkende kleur van de baksteen.

De westelijke kopgevel zal oorspronkelijk blind zijn geweest, met uitzondering van een staldeur. De schuifpoort is nog gaaf behouden. Dergelijke poorten worden steeds zeldzamer en hebben *an sich* al enige bouwhistorische waarde.

De vensters in de achtergevel en oostelijke kopgevel van de aanbouw zijn in opzet niet authentiek, maar bevinden zich wel op de oorspronkelijke plaats. De garagepoort in de achtergevel is een latere toevoeging.

Het dak is opgezet als zadeldak met aan de woonhuiszijde een korte overstek (gedragen door klossen). Het dak is gedekt met de authentieke zwarte muldenpannen. Op de nok staat een bakstenen schoorsteen. Op het achterste dakschild is een aantal veluxramen geplaatst.

In de schuur is in het interieur nog sprake van een grotendeels authentieke structuur. Dit geldt zowel voor de wanden die de schuur in verschillende gedeelten opsplijt, als voor de enorme handgekapte moerbalken die de ruimte overspannen.

2.3 Pictografie project

Straat- en kopgevel woonhuis

Straatgevel schuur

Tongerlo 2 te Maasbree

waardenindicatie

19-maart-2014

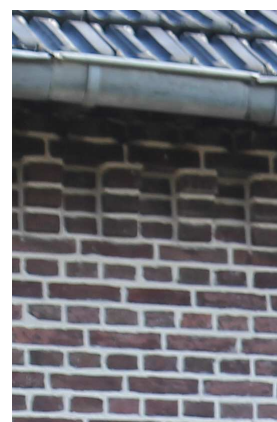
Kopgevel schuur aan aanbouw achtergevel.

Achtergevel woonhuis

Achtergevel aanbouw tegen schuur.

Tandlijst bij voorgevel.

Raam onder segmentboog met rollaag en sieranker (linksboven)

Cementplint met schijnvoegen.

3 Waardenindicatie

3.1 Inleiding

Onderhavige waardenindicatie dient als onafhankelijke onderbouwing om vast te stellen of Tongerlo 2 kan worden gekenmerkt als een cultuurhistorisch waardevol object.

3.2 Waardering

Typologie — Tongerlo 2 is gebouwd volgens een typologie die kenmerkend is voor de kleinere ontginningsboerderijen uit de eerste decennia van de twintigste eeuw. Hoewel er enkele wijzigingen hebben plaatsgevonden is de hoofdopzet nog duidelijk herkenbaar. Als zodanig vormt het een karakteristiek element in het agrarisch landschap.

Architectuur — De vormgeving van Tongerlo 2 is kenmerkend voor de jaren twintig. Er is sprake van een rijke architectuur waarbij de decoratieve toets wordt gerealiseerd door de baksteen-ornamentiek (segmentbogen en tandlijsten), schijnvoegen in de plint en sierankers.

Materiaalgebruik — Het dak heeft nog de oorspronkelijke zwarte muldenpannen en ook de moerbalken van de constructie zijn behouden. De bouwhistorische waarde van de moerbalken is hoog

vanwege de omvang van de exemplaren (met name de oostelijke balk).

Hoewel de betonnen vensters en de schuifdeur een latere toevoeging zijn, zijn ze vanwege hun typologie kenmerkend voor de periode kort voor en na de oorlog, en vanwege de specifieke periode waardevol.

Gaafheid — Het exterieur van Tongerlo is in hoofdopzet nog authentiek aan de situatie anno 1924. Wijzigingen beperken zich tot de verplaatsing van een poort (en daarmee het aanbrengen van nieuwe vensters) en de wijziging van de ramen aan de achterzijde. Ook de indeling van de schuur is nagenoeg volledig behouden. In zijn geheel is er sprake van een gebouw waarbij exterieur en interieur van de schuur nog representatief zijn voor de historische context en als zodanig een positieve bouwhistorische waarde vertegenwoordigen.

Cultuurhistorie — Tongerlo 2 maakt deel uit van het verhaal van de ontginning van het omliggende landschap. Het vormt een visuele herinnering aan de ontginning van dit oude ontginningsgebied. De historische bebouwing aan Tongerlo, tezamen met de in het verhaal genoemde cultuurlandschappelijke elementen vertegenwoordigen een hoge cultuurhistorische waarde.

4 Beleid en regelgeving

Beleid met betrekking tot cultuurhistorie — De gemeente Peel en Maas telt 56 rijksmonumenten, waaronder één boerderij. Zoals ook uit de Nota Ruimtelijke Kwaliteit blijkt hanteert de gemeente geen gemeentelijke monumentenlijst en voert het ook geen actief monumentenbeleid (Nota Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Peel en Maas, 30 oktober 2011, pagina 6). In de nota wordt wel vermeld dat bij de bestemmingsplannen gebruik wordt gemaakt van de categorie 'beeldbepalende panden'. Deze vanuit cultuur- of architectuurhistorisch oogpunt waardevolle panden worden beschermd middels enige restricties die zijn opgenomen in de regels van het bestemmingsplannen van het betreffende gebied.

Beheersverordening 'Buitengebied Klavertje 4' — Tongerlo 2 valt binnen de contour van de in juni 2013 vastgestelde beheersverordening 'Klavertje 4'. Deze verordening vervangt het vigerende bestemmingsplan buitengebied Maasbree, dat uit 1998 dateerde. Vanwege het Besluit ruimtelijke ordening zijn gemeenten per 1 januari 2012 verplicht om bij elk nieuw bestemmingsplan rekening te houden met de aanwezige cultuurhistorie. In de toelichting bij de beheersverordening wordt in één zin aangegeven dat binnen de contour van de beheersverordening geen cultuurhistorisch waardevolle panden of rijksmonumenten zijn gelegen (paragraaf 4.7.1).

Over andere cultuurhistorisch waardevolle elementen wordt in de paragraaf 'cultuurhistorie' niet gesproken (te denken valt aan verkaveling, infrastructuur of groenelementen). Gezien de ontwikkelingsgeschiedenis, zoals kort omschreven in hoofdstuk 2 en ook verbeeld in de literatuur van Renes, kent dit gebied een lange geschiedenis. Binnen dit gebied bevindt zich een aantal agrarische volumes uit verschillende perioden die samen het verhaal van deze locatie vertellen/ondersteunen. Hoewel dergelijke panden niet meteen een status als rijks- of gemeentelijk monument genieten of verdienen, zijn ze wel degelijk historisch relevant en van belang voor de belevingswaarde van Tongerlo en het in de directe nabijheid gelegen gebied.

Structuurplan Buitengebied — Tongerlo 2 valt onder het *Structuurplan Buitengebied Regio Peel en Maas*. In het structuurplan wordt de gebiedstypologie voor het oostelijke deel van Tongerlo aangeduid als 'grootschalig open ontginningslandschap' (pagina's 60-63). Het westelijke gedeelte van Tongerlo (en de aangrenzende gronden) wordt is niet gecategoriseerd. Bij de cultuurhistorische karakteristiek van het grootschalig open landschap wordt beschreven dat dit gebied pas vanaf 1890 is ontgonnen en dat het wordt gekenmerkt door een rationele, grootschalige verkaveling en dat er sprake is van een rechtlijnig stratenpatroon.

Uit de omschrijving in hoofdstuk 2 is echter gebleken dat de geschiedenis van Tongerlo en de aangrenzende gronden

aanzienlijk verder teruggaat dan het in het structuurplan genoemde 1890. Tongerlo is dus in de verkeerde categorie geplaatst. Gezien de huidige structuur en de historie van de locatie, behoort geheel Tongerlo veel meer binnen de categorie 'kleinschalig half open ontginningslandschap'.

In het structuurplan wordt op pagina 23-24 aangegeven dat uitvoerig aandacht wordt besteed aan cultuurhistorische waarden. Hierbij wordt zowel gekeken naar panden als groenstructuren en groenobjecten. Voor panden en bouwwerken gaat het hierbij om objecten die niet aangewezen zijn als gemeentelijk- of rijksmonument, maar wel een beeldbepalend karakter hebben of waaraan men informatie kan ontfanen over de geschiedenis van het gebied.

Voor een waardevol beeldbepalend pand gelden andere regels en plichten met betrekking tot bijvoorbeeld sloop en verbouwing maar ook zijn er bijvoorbeeld ruimere mogelijkheden voor woningsplitsing.

Zoals uit deze waardenindicatie is gebleken, kan Tongerlo 2 als een waardevol beeldbepalend pand worden aangeduid en zijn de in het structuurplan genoemde mogelijkheden van toepassing.

5 Conclusie en aandachtspunten

In het Structuurplan Buitengebied wordt aangeduid dat er bij cultuurhistorisch waardevolle panden in toekomstige bestemmingsplannen ruimere mogelijkheden kunnen zijn in verband met woningsplitsing. Aangezien de voor dit gebied vigerende beheersverordening als alternatief voor een bestemmingsplan geldt, ligt het voor de hand dat de in het structuurplan opgenomen opmerkingen met betrekking tot de omgang met cultuurhistorisch waardevolle objecten als uitgangspunt voor de verordening Klavertje 4 gelden.

In de beheersverordening wordt echter aangegeven dat er in het gebied geen cultuurhistorisch waardevolle panden zijn gelegen. Uit onderhavige waardenindicatie blijkt dat Tongerlo 2 wel degelijk als architectuurhistorisch waardevol is aan te merken en dat het ook deel uitmaakt van een gebied dat vanuit cultuurhistorisch oogpunt waardevol is: de eeuwenoude geschiedenis is nog afleesbaar aan de cultuurlandschappelijke elementen zoals de infrastructuur en verkaveling.

Belang van behoud beeldbepalende panden — Binnen de contouren van de gemeente liggen vele boerderijen die karakteristiek zijn voor de omgeving, vaak al een oude geschiedenis kennen en misschien nog wel het belangrijkste, in hoge mate bijdragen aan de belevingswaarde van het gebied als geheel. Het is van groot belang om de eigen identiteit van het

buitengebied te waarborgen, zodat ook in de toekomst nog sprake is van een beleefbare hoogwaardige cultuurhistorische identiteit. Om deze reden is het van belang om boerderijcomplexen als Tongerlo 2 te behouden. Splitsing van dergelijke grotere boerderijen is een goede manier waarop dit behoud kan worden gewaarborgd. Hierbij is het uiteraard wel van belang dat bij de herbestemming de karakteristiek van een gebouw wordt behouden. Om dit te reguleren zou de gemeente beleid kunnen ontwikkelen.

Aandachtspunten bij herbestemming — Bij de herbestemming van de schuur van Tongerlo 2 is het van belang dat het onderscheid tussen enerzijds het voorhuis en anderzijds de schuur beleefbaar blijft. Dit betekent dat de schuur de bedrijfsmatige karakteristiek (in tegenstelling tot de woonkarakteristiek van het voorhuis) dient te behouden.

Enkele aspecten die bij een herbestemming ten behoeve van behoud van de (belevingswaarde van de) karakteristiek belangrijk zijn, zijn:

- Wijzigingen aan de *Schauseiten* beperken. De achtergevel, de zijde die niet zichtbaar is vanaf de straat, biedt vanuit cultuurhistorisch oogpunt de meeste mogelijkheden tot grootschaligere ingrepen.
- Aan de voorgevel zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande gevelopeningen.
- Bij het plaatsen van een kozijn in de poortopening, de karakteristiek van een doorgang behouden. Dit kan worden

bereikt door behoud van de bandeuren. Gedacht kan worden om het kozijn ietwat terug (inpandig) te plaatsen en de bestrating tot achter de gevel te laten lopen. De hoofdentree kan binnen dit 'portaal' geplaatst worden, zodat vanaf de straat nog steeds sprake lijkt te zijn van één woning.

- Indien meer daglicht gewenst of noodzakelijk is, kan in het geval van Tongerlo 2 worden teruggegrepen op de aanwezigheid van een tweede dwarsdeel: de tweede set bandeuren (ter plaatse van de linker betonvensters) kan worden teruggebracht.
- Bij daglichttoetreding in het dak, deze aan de voorzijde beperken. Indien noodzakelijk zoveel mogelijk gebruik maken van dakvensters. Aan de achterzijde zou een kapel mogelijk zijn.
- In het interieur zoveel mogelijk gebruik maken van de aanwezige structuur (deze is verbonden met de opzet van de gevel). Daar waar noodzakelijk kunnen wel doorbraken worden gerealiseerd.
- De historische (vermoedelijk in 1924 ook al hergebruikte) moerbalken als object proberen te behouden in het interieur.
- De voornaamste karakteristiek van een schuur is de grootte van de inpandige ruimte. Om deze karakteristiek te behouden is het wenselijk om niet de gehele ruimte te voorzien van een verdiepingsvloer, maar op plaatsen de totale hoogte inzichtelijk te houden.

Res nova Monumenten

Erfgoed in ontwikkeling

drs Margreeth W. Bangert

06 – 1 45 42 47

drs Don Rackham

06 – 47 14 21 51

Postadres:

Bergerweg 27

6085 AT Horn

Internet:

margreeth@resnovamonumenten.nl

don@resnovamonumenten.nl

www.resnovamonumenten.nl